

capítulo XIV

vocabolario

Vocābula nova:

gallus - i (♂) gallo
vestīmentum - i (♂) vestito
tunica - ae (♀) tunica
toga - ae (♀) toga / veste
calceus - ei (2° dec.) (♂) scarpe
parentēs - um (♂) plur. $\left\{ \begin{array}{l} \text{pater} \\ \text{et} \\ \text{mater} \end{array} \right.$
tabula - ae (♀) tavola
stilus - i (♂) stilo (penna)
rēgula - ae (♀) regola

^{5°}
rēs - rei (cosa)
apertus - a - um (aperto)
clausus - a - um (chiuso) $\rightarrow$ sujo
sordidus - a - um (sordido)
pūrus - a - um (puro / pulito)
nūdus - a - um (nudo)
togātus - a - um (vestito)
dexter - a - terum (destra)
sinister - sinistra - trum (sinistra)
omnis - omnis (♂) tutti
cubāre giacere (dexter)
vigilāre vigilare (vigilare)
valēre essere sano $\leftrightarrow$ aegrotare
excitāre svegliare
surgere alzare
afferre portare
lavāre lavare / bagnare

obl.: mē, tē, sē (= acc.)

mergere sommergere
solēre essere solito (acostumare)
frīgēre essere freddo
poscere richiedere = petere
vestīre vestire
induere indossare
gerere portare in corpore
inquit disse / ha detto
uterque ciascuno dei due
neuter nè l'uno nè l'altro
alter l'altro
uter? chi dei due?
mihi dat. ego / me (me: acc.)
tibi dat. tu
mēcum con me
tēcum con te
sēcum con se
nihil nulla (indeclinabile)
quōmodo in che modo / come
hodiē oggi
adhūc sino ad ora
prīmum prima / in 1° luogo
deinde in seguito / poi
praeter eccetto / oltre (+ acc.)
an o / oppure
valē sii sano (imperativo di valere)
participium
duae; abl. duobus

nam = enim
 $\rightarrow$ explicativo $\rightarrow$ pois (risponde a cur?)

uter - neuter - alter

domanda:
uter utra utrum?
A-ne an B?

risposta:
neuter -tra -trum:
nec A nec B

alter -era -erum:
aut A aut B

uter- utra- utrum-que:
et A et B

uterque è singolare

↳ si usano solo quando si parlano di:
2 persone / cose

• Uter puer, Marcusne an Quintus?

	♂/ø	♀
nōm.	DVO	DVAE
abl.	DVŌBUS	DVĀBUS

res - rei } 5^a declinazione

participium

	res	rei
nōm	rēs	rēs
acc	rem	rēs
gen	reī	rērum
dat	reī	rēbus
abl	rē	rēbus

- [1] -āns -antis
- [2] -ēns -entis
- [3] -ēns -entis
- [4] -iēns -ientis

↳ di DECLINA
con 3^a DECLINATIO

	masc./fem. ♂/♀	plūr.
nōm.	-ns	-nt ēs
acc.	-nt em	-nt ēs
gen.	-nt is	-nt ium
dat.	-nt ī	-nt ibus
abl.	-nt e/-ī	-nt ibus

	neutr. ø	plūr.
nōm.	-ns	-nt ia
acc.	-ns	-nt ia
gen.	-nt is	-nt ium
dat.	-nt ī	-nt ibus
abl.	-nt e/-ī	-nt ibus

Esempi: puer vigilans in lectō iacens gallum
canentem audit

• Vigilans, iacens, canens, dormiens

esercizi

1. DUO PUERI IN HORTUM EUNT, PUER AMBULAT,
 CURRIT.
2. E DUOBUS PUERIS CURRIT? QUINTUS CURRIT.
 AMBULAT? AMBULAT.
3. IULIUS: "CURRE, MARCE!" IAM PUER CURRIT, ET MARCUS ET
QUINTUS; PUER AMBULAT, NEC MARCUS NEC QUINTUS.
4. AEMILIA ET LYDIA SUNT DUAE FEMINAE: FEMINA ROMANA
EST, FEMINA GRAECA.
5. E DUABUS FEMINIS EST GRAECA? LYDIA EST GRAECA.
6. FEMINA PULCHRA EST: ET AEMILIA ET LYDIA;
 FEMINA FOEDA EST, NEC AEMILIA NEC LYDIA.
7. NILUS ET RHENUS SUNT DUO FLUMINA: FLUMEN IN AFRICA
EST, IN EUROPA.
8. E DUOBUS FLUMINIBUS IN AFRICA EST, NILUSNE AN
RHENUS? NILUS IN AFRICA EST.
9. FLUMEN MAGNUM EST, ET NILUS ET RHENUS;
 FLUMEN PARVUM EST, NEC NILUS NEC RHENUS.

1. PUELLA PLOR **ANS** [=QUAE PLORAT]; PUELLAE PLOR **ANTES** [=QUAE PLORANT].
  2. PUER RID **ENS** [=QUI RIDET]; PUERI RID **ENTES** [=QUI RIDENT].
  3. COR PALPIT **ANS** [=QUOD PALPITAT]; CORDA PALPIT **ANTI-A** [=QUAE PALPITANT].
- CURRERE**
4. EQUUS CURR **ENS** [=QUI CURRIT]; EQUI CURR **ENTES** [=QUI CURRUNT].
  5. PASTOR DORMI **ENS** [=QUI DORMIT]; PASTORES DORMI **ENTES** [=QUI DORMIUNT].
  6. OVIS ERR **ANS** [=QUAE ERRAT]; OVES ERR **ANTES** [=QUAE ERRANT].
  7. CANIS LATR **ANS** [=QUI LATRAT]; CANES LATR **ANTES** [=QUI LATRANT].
  8. ANIMAL VOL **ANS** [=QUOD VOLAT]; ANIMALIA VOL **ANTI-A** [=QUAE VOLANT].
  9. STELLA LUC **ENS** [=QUAE LUCET]; STELLAE LUC **ENTES** [=QUAE LUCENT].

- abl.*
1. ANCILLA CAN**ENS** ET RID **ENS** A PUELLA DORMI**ENTE** NON AUDITUR.
  2. PUELLA DORMI**ENS** ANCILLAM CAN**ENTEM** ET RID**ENTEM** NON AUDIT, SED SERVUM CLAM**ANTEM** AUDIT.
  3. SERVUS CLAM**ANS** PUELLAM DORMI**ENTEM** EXCITAT.
  4. PUELLA DORMI**ENS** NON AB ANCILLA CAN**ENTE** ET RID**ENTE**, SED A SERVO CLAM**ANTE** EXCITATUR.
  5. PUELLA VOCEM ANCILLAE CAN**ENTES** ET RID**ENTES** NON AUDIT, SED VOCEM SERVI CLAM**ANTES** AUDIT.
  6. ANCILLAE CAN**ENTES** ET RID**ENTES** A PUELLIS DORMI**ENTIBUS** NON AUDIUNTUR.
  7. PUELLAE DORMI**ENTIS** ANCILLAS CAN**ENTES** ET RID**ENTES** NON AUDIUNT, SED SERVOS CLAM**ANTES** AUDIUNT.
  8. SERVI CLAM**ANTES** PUELLAS DORMI**ENTIS** EXCITANT.
  9. PUELLAE DORMI**ENTES** NON AB ANCILLIS CAN**ENTIBUS** ET RID**ENTIBUS** SED A SERVI CLAM**ANTIBUS** EXCITANTUR.
  10. PUELLAE VOCES ANCILLARUM CAN**ENTIVM** ET RID**ENTIVM** NON AUDIUNT, SED VOCES SERVORUM CLAM**ANTIVM** AUDIUNT.
  11. DAVUS NON PUERO VAL**ENTIBUS**, SED PUERO AEGROT**ANTIVM** AQUAM DAT.
  12. SERVUS DOMINO IMPER**ANTI** PARET. SERVI DOMINIS IMPER**ANTIBUS** PARENT.

1. SINE PECUNIA NULLA R $\mathcal{E}S$ $\diamond$ EMI POTEST.
2. MEDUS LYDIAE R $\mathcal{E}M$ $\diamond$ PULCHRAM EMIT.
3. PRETIUM EIUS R $\mathcal{E}i$ $\diamond$ EST CENTUM SESTERTII.
4. EI R $\mathcal{E}i$ $\diamond$ NOMEN EST 'ANULUS GEMMATUS'.
5. EA R $\mathcal{E}$ $\diamond$ ORNATUR DIGITUS.
6. IN TABERNIS ROMANIS MULTAE R $\mathcal{E}S$ $\diamond$ EMI POSSUNT.
7. QUI MAGNAM PECUNIAM HABET MULTAS R $\mathcal{E}S$ $\diamond$ EMERE POTEST.
8. MAGNUS EST NUMERUS EARUM R $\mathcal{E}RVM$ $\diamond$ QUAE ROMAE EMI POSSUNT.
9. VILLA IULII MULTIS R $\mathcal{E}BVS$ $\diamond$ PULCHRIS ORNATUR.